

POŚLANIE do RADY EUROPY

Spółeczeństwo informacyjne w Europie – czas przemian, czas działań

Mając na względzie doświadczenia historyczne Europy oraz zdając sobie sprawę z wyzwań stojących przed nią w XXI wieku, uważamy, że podstawowym zadaniem państw zrzeszonych w Radzie Europy powinna być troska o to, aby w nadchodzącym świecie cyfrowej technologii przetrwała i rozwinęła się europejska tożsamość kulturowa. Ważne jest również nadanie nowego impulsu edukacji społecznej w zakresie demokracji obywatelskiej.

Szybkość, z jaką pojawiają się nowe rozwiązania techniczne, powoduje, że tempo rozwoju każdego społeczeństwa będzie uzależnione od jego zdolności do przyswajania i wykorzystywania innowacji. Konieczne jest więc wprowadzenie efektywnego, wspomagane go sieciowo, systemu edukacji permanentnej. Powinien on zapobiec wykluczeniu całych społeczeństw z powodu ich nie nadążania za nowymi rozwiązaniami. Niezbędny jest również program zwalczający zjawisko wykluczenia informacyjnego spowodowane barierą ekonomiczną. Należy dążyć do zwiększania poziomu użyteczności korzystania z Internetu przez rozwój różnorodnych usług dostępnych sieciowo.

Należy podjąć wysiłki zmierzające do rozwoju systemów automatycznego tłumaczenia, aby umożliwić każdemu narodowi wzajemny, łatwy dostęp do zasobów kulturowych innych europejskich narodów. Trzeba również zadbać o powstawanie ogó lnoeuropejskich inicjatyw mających na celu szersze dotarcie z europejską przestrzenią kulturalną do odbiorców na całym świecie oraz nawiązywanie, na tej bazie, dialogu i współpracy z innymi kulturami.

Należy rozwijać wolne oprogramowanie o otwartych kodach źródłowych oraz podjąć dyskusję o nowym ładzie w zakresie systemów patentowych i ochrony praw autorskich, nieadekwatnych już do obecnych potrzeb. Zbyt często nie służą one wolności i rozwojowi, stanowiąc groźne narzędzie w rękach podmiotów dominujących rynkowo i monopoli.

Oczekiwana gruntowna zmiana organizacji całej administracji z systemu opartego na dokumencie papierowym na system bazujący na dokumencie elektronicznym, to zmiana o fundamentalnym znaczeniu nie tylko dla państw i społeczeństw, ale i dla całej demokracji europejskiej. To także konieczność zapewnienia neutralności technologicznej oraz interoperacyjności stosowanych rozwiązań i systemów.

Powstawanie społeczeństwa informacyjnego to nie tylko nowe, wspaniałe szanse, ale i poważne zagrożenia. Dlatego w jego rozwoju należy zawsze pamiętać, że celem wszelkiego gospodarczego i społecznego działania powinien być przede wszystkim człowiek jako osoba, podmiot, a nie przedmiot takich działań. Europa wspólnie z innymi światowymi partnerami powinna podjąć aktywne działania mające na celu sformułowanie nowego kanonu praw człowieka, uwzględniającego specyficzne wyzwania społeczeństwa informacyjnego.

Czas działać! – a w ramach tych działań, dla utrwalenia rezultatu warszawskiego Szczytu Rady Europy, proponujemy rozważenie powołania specjalnego ośrodka badań, promocji i rozwoju pod nazwą: Europejskie Centrum Obywatelskiego Społeczeństwa Informacyjnego. Środowiska inżynierskie związane z problematyką społeczeństwa informacyjnego deklarują gotowość wsparcia tej idei i nawiązania ścisłej współpracy z tego rodzaju Centrum.

UZASADNIENIE

Powstawanie nowej formy cywilizacyjnej - społeczeństwa informacyjnego i rozwój gospodarki opartej na wiedzy, procesy globalizacji i zbliżania się kultur odległych niegdyś geograficznie, a dziś dostępnych na „kliknięcie myszką” - to są fakty. To rzeczywistość, która rozwija się wokół nas i niezależnie od naszej woli zmienia w radykalny sposób obraz świata oraz powoduje, że cywilizacje żyjące dotąd w znacznym od siebie oddaleniu, stają dziś naprzeciwko siebie.

Europa w przeciągu ostatnich dwóch tysięcy lat stała się ojczyzną cywilizacji, w której podmiotowe prawa osoby ludzkiej oraz wynikające z nich prawa człowieka i prawa narodów stały się wyznacznikiem współczesnego ładu i porządku światowego.

Okupione to zostało wiekami konfliktów i wojen oraz tragicznymi doświadczeniami XX wieku, w tym II Wojny Światowej. Wymownym pomnikiem skutków próby podeptania europejskiej kultury i tradycji stały się zwłaszcza obozy zagłady - te hitlerowskie, jak Auschwitz czy Buchenwald i te sowieckie na Kołymie czy w Workucie. W wyniku tych działań zginęły miliony istnień ludzkich, które zostały pochłonięte przez obłądne czystki etniczne, wywózki i wysiedlenia.

Ratując podstawy cywilizacji europejskiej i pragnąc zapobiec krwawym konfliktom w przyszłości, Adenauer, Schuman i de Gasparii podjęli inicjatywę budowy zjednoczonej, pokojowej Europy. Realizacja tej wizji doprowadziła po latach do powstania Unii Europejskiej; Unii, która szanując różnorodność etniczną i kulturową Europy, dąży do budowy spokojnej przyszłości zamieszkujących ją ludów oraz do zacieśnienia i dobrej współpracy także z innymi państwami, zwłaszcza należącymi do europejskiej przestrzeni cywilizacyjnej, skupionymi w Radzie Europy, a z wielu powodów nie będącymi członkami Unii.

Szczególne miejsce w działaniach państw europejskich powinna również zajmować współpraca ze wszystkimi krajami, których mieszkańcy wywodzą się lub identyfikują z europejskim kręgiem kulturowym, w którym podstawowe pojęcia prawa i wolności oraz relacje państwa i obywatela rozumiane są w podobny sposób. Dotyczy to w szczególności USA i innych państw obu Ameryk, Australii, Nowej Zelandii czy Filipin oraz wielu innych krajów, których społeczeństwa podzielają te fundamentalne pojęcia i wartości.

W warunkach sieciowej, a często, za sprawą współczesnych technik transportowych i procesów migracyjnych, fizycznej bliskości także innych kultur i cywilizacji, Europa musi wobec nich wypracować płaszczyznę i formułę owocnej i przyjaznej współpracy, partnerstwa i braterstwa zbudowanego na wzajemnym poszanowaniu dla odrębnej tożsamości oraz prawa do samookreślenia i przyjęcia najwłaściwszej dla danego społeczeństwa drogi rozwoju.

Mając powyższe na względzie oraz zdając sobie sprawę z wyzwań stojących przed państwami Europy w XXI wieku, związanych z powstawaniem społeczeństwa informacyjnego, uważamy, że podstawowym zadaniem państw zrzeszonych w Radzie Europy powinna być troska o to, aby w nadchodzącym świecie cyfrowej technologii przetrwała i rozwijała się europejska tożsamość kulturowa, a także zadbanie o to, aby nasze społeczeństwa mogły nadal skutecznie i pokojowo wносить do kultury światowej wartości i treści wypracowane w poprzednich pokoleniach, a rozwijane przez pokolenia obecne i przyszłe.

Cyfrowa rewolucja, pajęczyna sieci informacyjnych i komunikacyjnych powodują, że tempo rozwoju wiedzy i umiejętności jest znacznie większe niż w poprzednich wiekach, a szybkość

rozwoju techniki może wkrótce być limitowana przez zdolność społeczeństw do przyswajania i wykorzystywania innowacji. Istnieje więc konieczność wprowadzenia efektywnego, wspomaganego sieciowo systemu edukacji permanentnej, który pozwoli na zwiększenie szybkości przyswajania innowacji przez obywateli oraz zapobiegnie wykluczeniu z powodu pozostania w tyle za nowymi rozwiązaniami w zakresie aplikacji techniki cyfrowej we wszystkich dziedzinach życia i pracy.

Sprawą niezwykle ważną jest również budowa wspólnego, europejskiego programu zwalczającego szeroko występujące w biedniejszych krajach wykluczenie informacyjne spowodowane barierą ekonomiczną w dostępie do Internetu. W celu zwiększenia zainteresowania tym dostępem należy dążyć do rozwijania użytecznej wartości dodanej dla osób korzystających z Internetu w postaci szerokiego pakietu usług dostępnych sieciowo.

Mając na względzie różnorodność językową Europy i traktując ją jako jeden z cennych elementów europejskiej kultury, należy podjąć wysiłki zmierzające do rozwoju systemów automatycznego tłumaczenia, aby umożliwić każdemu narodowi wzajemny, łatwy dostęp do zasobów kulturowych innych europejskich narodów. Może to mieć szczególnie znaczenie wobec oczekiwanej w najbliższym czasie cyfryzacji nadawania programów radiowych i telewizyjnych oraz zwiększonej migracji wewnątrz europejskiej.

Mając na względzie promocję kultury europejskiej, należy zadbać o powstawanie ogólnoeuropejskich inicjatyw kulturalnych mających na celu dotarcie z europejską przestrzenią kulturalną do jej odbiorców na całym świecie. Bardzo ważnym czynnikiem udostępnienia europejskiej kultury i europejskiego systemu wartości byłoby tworzenie sieciowych inicjatyw prezentacji tych treści w językach narodów pozaeuropejskich oraz pozyskiwanie przedstawicieli tych społeczeństw do dialogu i współpracy.

Dla rozwoju wiedzy programistycznej i zachowania kompetencji oraz dla pełnej kontroli nad realizowanymi przez oprogramowanie funkcjami, wskazane powinno być wspieranie rozwoju wolnego oprogramowania o otwartych kodach źródłowych. Należy również podjąć dyskusję o nowym łańdże w zakresie patentów i praw autorskich. System patentowy, jaki powstał w XIX i XX wieku, jest nieadekwatny do obecnych potrzeb. Zbyt często nie służy on rozwojowi najnowszych technologii i stanowi groźne narzędzie w rękach podmiotów dominujących rynkowo i monopolu. Podobnie system praw autorskich rozwinął się w ciągu XX wieku do tego stopnia, że zagraża prawom człowieka, a zwłaszcza prawu dostępności mieszkańców uboższych krajów do kultury i również wymaga unowocześnienia. Niezbędne jest podjęcie międzynarodowego dialogu nad jego kształtem i zakresem oddziaływania.

Europa wspólnie z innymi światowymi partnerami powinna podjąć aktywne działania na rzecz sformułowania praw człowieka w warunkach rozwoju społeczeństwa informacyjnego. W szczególności niezbędne jest podjęcie prac nad znalezieniem równowagi między:

- prawem człowieka do dostępu do nauki, wiedzy i kultury, ochrony zdrowia, edukacji i rozwoju a ograniczeniami wynikającymi z traktowania informacji jako towaru oraz ograniczeniami wynikającymi z praw autorskich i praw własności przemysłowej,
- prawem człowieka do prywatności i intymności a prawem państwa do działań zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny, w tym do gromadzenia i utrzymywania niezbędnych informacji o obywatelu,

- prawem człowieka do nadzoru nad działaniami organów przedstawicielskich wynikającymi z rozwoju społeczeństwa obywatelskiego a interesem społecznym lub ochroną praw innych osób,
- prawem człowieka do wolności prowadzenia i publikowania badań naukowych a rozszerzaniem patentowania i granic tzw. własności intelektualnej.

W warunkach europejskich, sprawą o dużym znaczeniu jest nadanie nowego impulsu edukacji na rzecz demokracji obywatelskiej. Ma to szczególne znaczenie w obecnych czasach, nie tylko ze względu na proces integracji kontynentalnej, jaki ma miejsce w Europie, ale także ze względu na rozwój społeczeństwa informacyjnego. Wypracowanie modelu europejskiego może być ważnym wkładem europejskiej przestrzeni kulturowej w proces spokojnego, zrównoważonego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w państwach zrzeszonych w Radzie Europy.

Powstawanie społeczeństwa informacyjnego to jednak nie tylko nowe, wspaniałe szanse ale i poważne zagrożenia. Droga demokratycznego społeczeństwa obywatelskiego prowadzi bowiem wąską ścieżką między Scyllą anarchii i konsumpcyjnego chaosu w obszarze społecznym, ekonomicznym a nade wszystko moralnym, a Charybdą wspieranego współczesną technologią totalitaryzmu, zniewalającego umysły i wolę obywateli na rzecz jakiejś kolejnej, krwawej i niszczącej utopii. Dlatego w rozwoju społeczeństwa informacyjnego należy zawsze pamiętać, że celem wszelkiego gospodarczego i społecznego działania powinien być człowiek jako osoba, podmiot, a nie przedmiot takich działań.

Powstawanie społeczeństwa informacyjnego jest procesem tak szybkim i tak złożonym, że liczne, niezbędne do rozwiązania problemu wymagają stałej uwagi i skrupulatnej obserwacji oraz, w razie potrzeby, szybkiego działania. Oczekiwana gruntowna zmiana organizacji całej administracji z systemu opartego na dokumencie papierowym na system bazujący na dokumencie elektronicznym, to zmiana o fundamentalnym dla państw i społeczeństw znaczeniu. Proces powstawania nowej administracji to okres szczególnie ważny dla jej ostatecznego kształtu i dla całej demokracji europejskiej.

Po wstępnym okresie obserwacji i analiz następuje obecnie czas pilnych działań, zmierzających do skoordynowania wysiłków narodowych i podjęcia, w zakresie powstającego społeczeństwa informacyjnego, stałej, efektywnej współpracy w ramach struktur Rady Europy.

Mając powyższe na uwadze oraz mając na względzie trwały rezultat warszawskiego Szczytu Rady Europy, proponujemy rozważenie powołania Europejskiego Centrum Obywatelskiego Społeczeństwa Informacyjnego z siedzibą w Warszawie.

Jego głównym zadaniem byłoby obserwowanie procesu powstawania społeczeństwa informacyjnego, sygnalizowanie zagrożeń dla demokracji i tradycyjnych wartości europejskich, zwłaszcza tych, które stały się przedmiotem konwencji i dorobkiem prawnym Rady Europy oraz przygotowywanie i propagowanie inicjatyw Rady Europy w szerokim obszarze problematyki społeczeństwa informacyjnego. Do zadań dodatkowych, ale nie mniej ważnych, należałoby również wypracowywanie wzorców funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w warunkach społeczeństwa informacyjnego oraz prowadzenie w tym zakresie działalności edukacyjno-promocyjnej i szkoleniowej.

Środowiska inżynierskie związane z problematyką społeczeństwa informacyjnego deklarują gotowość współpracy z tego rodzaju Centrum.

Federacja
Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych
Naczelna Organizacja Techniczna
Prezes

Wojciech Ratyński

ISOC Polska
Prezes

Władysław Majewski

Komitet Organizacyjny
Światowego Dnia Telekomunikacji
Przewodniczący

Jan Grzybowski

Krajowa Izba Gospodarcza
Elektroniki i Telekomunikacji
Prezes Zarządu

Stefan Kamiński

Ogólnopolska Izba Gospodarcza
Komunikacji Kablowej
Prezes Zarządu

Jerzy Straszewski

Stowarzyszenie Elektryków Polskich
Wiceprezes

Andrzej M. Wilk

Stowarzyszenie Inżynierów Telekomunikacji
Prezes

Eligiusz Sękowski